

# Uzasadnienie do listu otwartego do Prezydenta i Premiera RP

## OPINIA

dotycząca zakresu niezgodności z obowiązującym prawem w RP i UE projektu nowej Ustawy - Prawo Górnicze i Geologiczne z dnia 07 listopada 2008r.

### Wprowadzenie (krótki opis projektu nowej ustawy)

Nowa ustawa przewiduje, że prawo własności górniczej przysługuje Skarbowi Państwa (Art. 10.5), ale w sposób dowolny może rozporządzać nim organ koncesyjny (Ministerstwo Środowiska), przez ustanowienie użytkowania górniczego.

Użytkowanie górnicze może się odbywać zgodnie z Art. 15.1 „Ten, kto rozpoznał złożę kopaliny...może żądać ustanowienia na jego rzecz użytkowania górniczego z pierwszeństwem nad innymi” lub w wyniku przetargu (Art. 43.1) lub bez przetargu (Art. 46.1).

Jedyną stroną w postępowaniu koncesyjnym (Art. 44.3) jest organ koncesyjny, t.j. ten sam, który wydaje decyzję o wydaniu koncesji.

Ministerstwo Gospodarki (Art. 23.1), wójt, burmistrz, prezydent miasta (Art. 23.2), wydają jedynie opinie.

### **Koncesja jest przenaszalna za zgodą przedsiębiorcy - Art. 36.1.**

Wnioskodawca koncesji musi udowodnić prawo do nieruchomości gruntów, lub mieć to prawo – **obowiązek ten nie dotyczy węgla brunatnego (Art. 26.2).**

**Przedsiębiorca nabywa prawo do nieruchomości jako skutek udzielenia koncesji,** a tereny obecnych właścicieli może przejąć w trybie wykupu (Art. 19), wyłączenia gruntów rolnych lub leśnych (Art. 186) lub w trybie wywłaszczenia (Art. 187).

Organ koncesyjny może odmówić udzielenia koncesji (Art.21.9) (Art. 32.6) lub ustanowić zabezpieczenie roszczeń (Art. 28.1), jednak **stroną (roszczeń) dla wnioskodawcy jest tylko organ koncesyjny, a stronami postępowania w udzieleniu koncesji są tylko właściciele nieruchomości na terenie obszaru górniczego (Art. 41.1).**

Zarówno właściciele nieruchomości poza granicami obszaru górniczego (Art. 41.2), jak i samorzady, nie uczestniczą w postępowaniu (Art. 79.3).

**W przypadku wydania koncesji, wójt, burmistrz, prezydent, niezwłocznie zmienia Plan Zagospodarowania Przestrzennego, uwzględniając obszar górniczy na własnym terenie (Art. 102).**

Projekt nowej ustawy przewiduje **wyłączenie gruntów rolnych i leśnych z produkcji do 10 lat,** na pozyskiwanie lub rozpoznanie złóż kopalin (Art. 186).

Przedsiębiorca, który uzyskał koncesję na poszukiwanie, wydobywanie złóż kopalin, objętych własnością górniczą, będzie miał prawo wykupu niezbędnych w tym celu nieruchomości (Art. 19) Art. 187 **daje jednoznaczną możliwość wywłaszczenia właścicieli nieruchomości, na rzecz przedsiębiorcy.**

### Zakres naruszeń prawa przez projekt:

#### 1. Ustawa zasadnicza – Konstytucja RP

##### **Art.1. Rzeczpospolita jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli.**

Projekt nowej ustawy stanowi, że wspólne dobro obywateli jakim są zasoby naturalne, zostaną przekazane przedsiębiorcy bez uwzględnienia ważnego interesu publicznego. Interes społeczny zostaje naruszony na rzecz jednego podmiotu.

## **Art. 20. Konstytucji**

o „społecznej gospodarce rynkowej ...dialogu i współpracy partnerów społecznych...” co „stanowi podstawę ustroju gospodarczego RP”.

Projekt narusza podstawę ustrojową, w której gospodarka rynkowa powinna być społeczna (służąca społeczeństwu), jakkolwiek organ (w tym państwo) nie może być wyłączony ze społecznego charakteru gospodarki i dialogu społecznego.

## **Art. 21 ust. 2. Konstytucji**

**„Wywłaszczenie jest dopuszczalne jedynie wówczas, gdy jest dokonywane na cele publiczne...”**

Zapis Art. 187 projektu nowej Ustawy o wywłaszczeniu, lub wyłączeniu z produkcji gruntów rolnych i leśnych na 10 lat (na poszukiwanie i rozpoznanie złóż), nie jest związany z celem publicznym, jest czyniony na rzecz przedsiębiorcy, który nie działa w celu publicznym, lecz dla zysku.

Celem publicznym jest np. budowa autostrady lub lotniska, obiektów obronności kraju.

- Ustanowienie przez Departament Geologii i Koncesji MŚ wywłaszczeń dla rozpoznania i eksploatacji złóż, dla realizacji rzekomego celu publicznego, jest nieuprawnione – takie cele mógłby określić np. Minister Gospodarki, bowiem wybór sposobów wytwarzania energii, wybór nośników energii i ewentualna eksploatacja wybranych złóż w wyniku oceny ich przydatności dla gospodarki, nie jest zgodna z misją i celem działalności Ministra Środowiska.

Ewentualne ustanowienie celu publicznego dla wywłaszczeń, powinno wynikać z Narodowej Strategii Rozwoju lub innych ważnych dokumentów strategicznych, w których sposób realizacji celu publicznego powinien być określony co do celu, metod realizacji z rozpatrzeniem kilku wariantów i wyborem rozwiązania optymalnego.

Projekt Ustawy zakłada tylko jeden wariant, najbardziej niekorzystny z punktu widzenia interesów państwa i obywateli – przekazanie zasobów energetycznych w obce ręce.

- Ministerstwo Gospodarki, główny zainteresowany energetyką stanowiącą element gospodarki, jest sprowadzone do roli biernego opiniującego dla organu koncesyjnego, (Art.23) bez możliwości decyzji w sprawach gospodarki, dla której powinny być wydobywane zasoby. Projekt Ustawy ingeruje w rolnictwo i leśnictwo (także element Gospodarki) poprzez możliwość wyłączenia ogromnych terenów na 10 lat dla ustanowienia użytkowania górniczego (Art.186).

**Departament Geologii i Koncesji MŚ, jako organ koncesyjny, ustanawia siebie (czyt. jeden urzędnik) jako jedynego decydenta w sprawach gospodarki, energetyki, rozwoju, lekceważąc jednocześnie udział innych instytucji rządowych i samorządów w procesach rozwoju gospodarczego kraju.**

Będące w domyśle „bezpieczeństwo energetyczne” jako domniemany cel publiczny, jest pretekstem do niezgodnych z prawem działań, ponieważ:

- Wykorzystanie złóż kopalnych, zwłaszcza preferowanego w projekcie nowej Ustawy węgla brunatnego, jest niezgodne z Programem Klimatycznym 3 x 20, zakładającym redukcję emisji CO<sub>2</sub> o 20 %, oszczędności energii o 20% oraz wzrostu udziału OZE o 20 %.
- Produkcja energii z węgla brunatnego nie zapewnia realizacji w/w Programu.
- Przekazanie w użytkowanie złóż paliw (np. 500 mld m<sup>3</sup> gazu pod Kutnem) przez Ministerstwo Środowiska (autora projektu nowej Ustawy) podmiotom o kapitale zagranicznym, jest zaprzeczeniem „bezpieczeństwa energetycznego kraju”.

- Planowana sprzedaż obcym podmiotom energetyki w całości, tym samym przekazanie im złóż węgla i innych zasobów energetycznych (gazu i ropy), jest zaprzeczeniem „bezpieczeństwa energetycznego kraju”. Firmy prywatne o kapitale zagranicznym mogą zasoby i energię sprzedawać poza krajem.

### **Art. 5 Konstytucji RP**

„Rzeczpospolita ...zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”.

Projekt nowej Ustawy - Prawo Górnicze i Geologiczne stoi w sprzeczności z tym artykułem, narzuca on nadrzędność wydobywania zasobów energetycznych ponad innymi potencjałami rozwojowymi, które mogą być głównymi lub komplementarnymi dla wykorzystania kopalin (np. geotermia, odnawialne źródła energii, rolnictwo, turystyka, leśnictwo itp.).

Projekt nie odnosi się do strategii, planów, programów różnej wagi i na różnych poziomach.

Projekt wręcz omija celowo te aspekty, uznając rozpoznanie i wydobycie przez przedsiębiorcę kopalin jako najważniejszy cel „sam w sobie”, ponad obowiązującym prawem, strategiami, programami i planami rozwoju, ochroną środowiska.

Zrównoważony rozwój to: wszechstronny, harmonijny rozwój społeczno – gospodarczy, nakazujący oszczędne gospodarowanie zasobami naturalnymi. W przypadku prywatnych podmiotów działających dla maksymalizacji zysku i w oparciu o znowelizowaną tym projektem ustawę o swobodzie działalności gospodarczej, realizacja konstytucyjnych zapisów nie będzie możliwa.

### **Art. 64 Konstytucji RP**

1. Każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia.
2. Własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej.
3. Własność może być ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności.

Projekt Ustawy narusza rażąco cały Artykuł 64 RP

**Udzielenie koncesji nadaje przedsiębiorcy prawo do przejęcia ziemi bez protestu właściciela, w formie wywłaszczenia (Art.187) lub wykupu (Art.19).**

### **Przypomnijmy**

**Art. 8.1 Konstytucja jest najwyższym prawem RP**

**Art. 8.2. Przepisy Konstytucji stosują się bezpośrednio, chyba że Konstytucja stanowi inaczej.**

### **Projekt jest niezgodny z prawem Unii Europejskiej:**

Dyrektywą **85/337/EWG** i Dyrektywą **97/11/WE** w sprawie oceny oddziaływania na środowisko niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć.

Dyrektywą **90/313/EWG** w sprawie swobodnego dostępu do informacji o środowisku.

Dyrektywą **2001/42/WE** w sprawie oceny oddziaływania na środowisko niektórych programów i planów.

**„Zieloną Księgą w sprawie Partnerstw publiczno – prywatnych i prawa wspólnotowego w zakresie zadań publicznych i koncesji”**

Projekt jest niezgodny z obowiązującymi wytycznymi Księgi w zakresie podstawowego modelu PPP w realizacji publicznych celów poprzez koncesje.

Zarówno dotychczasowa działalność Departamentu Geologii i Koncesji Ministerstwa Środowiska, która udzielała koncesje firmom prywatnym (w tym o kapitale zagranicznym) jak i projekt ustawy nie uwzględniają w ogóle zalecanego modelu PPP w postępowaniu koncesyjnym.

## **Ustawy obowiązujące w RP**

Projekt jest niezgodny z Prawem Ochrony Środowiska

Art. 46 pkt. 4 – „Wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach następuje przed uzyskaniem:

3) koncesji na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż kopalin...”

### **Podsumowanie:**

Projekt nowej Ustawy Prawo Geologiczne i Górnicze z dnia 07.11.2008r. w zamyśle projektodawcy jest świadomym naruszeniem podstawowych praw w RP i jego obywateli dla osiągnięcia zamierzonego celu ze szkodą dla RP.

Projekt zakłada „szybką ścieżkę”, bez wiedzy i bez udziału obywateli i reprezentujących ich samorządów, przekazania podmiotom prywatnym złóż paliw energetycznych o ogromnej wartości i znaczeniu dla polskiej gospodarki. Ułatwienia dla przedsiębiorców, będące rzekomą przyczyną opracowania projektu nowej ustawy, w kontekście znanego planu sprzedaży firm energetycznych (z przekazaniem złóż węgla brunatnego, kamiennego ropy i gazu) podmiotom zagranicznym, ujawniają prawdziwą przyczynę powstania tego projektu:

- przekazanie złóż ropy i gazu w obce ręce
- bezpowrotne energetyczne uzależnienie Polski
- uzależnienie Polski od obcego kapitału (utrata majątku narodowego, wysokie ceny energii, transfer zysków za granice Polski)
- zabór terenów o ogromnym areale
- monopolizacja energetyki w rękach obcego kapitału
- zniewolenie społeczeństwa

Warto zauważyć, że spodziewane wpływy do budżetu państwa ze sprzedaży firm energetycznych, mają przynieść ok. 12 mld PLN, co jest wartością ułamkową prawdziwej ich wartości, a w odniesieniu do wartości złóż stanowi ok. 0,1%.

Rola obywateli i samorządów została ograniczona do biernego poddania rygorowi wyłączenia lub ograniczenia działalności gospodarczej – wg uznania organu koncesyjnego i przedsiębiorcy, bez możliwości współdecydowania o własnym losie.

Rola samorządu, gospodarza gminy, została sprowadzona do roli biernego wykonawcy poprawek w planie zagospodarowania terenu, na żądanie organu koncesyjnego (urzędnika) i jednego przedsiębiorcy, bez możliwości decydowania o losie gminy.

Projekt nowej Ustawy - Prawo Geologiczne i Górnicze, opracowany został na zlecenie Głównego Geologa Kraju, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Środowiska Pana Jacka Jezierskiego.

Należy zauważyć, że w pracach nad projektem ustawy nie było:

Konstytucjonalisty, przedstawiciela Ministerstwa Gospodarki, organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną środowiska, samorządów.

**Ustawa Prawo Geologiczne i Górnicze powinna bezwzględnie zawierać zapis gwarantujący bezpieczeństwo energetyczne kraju poprzez wykorzystanie strategicznych zasobów energetycznych w sposób zrównoważony, zgodnie ze Strategią Rozwoju Gospodarki, przez podmioty celu publicznego, działające nie dla zysku.**

**Energia jako podstawowy czynnik rozwoju, będzie wtedy tania, dostępna społecznie.**

**Skutki społeczno - ekonomiczne  
wprowadzenia projektu Ustawy w świetle rozpoczętej procedury sprzedaży spółek  
energetycznych w Polsce oraz wydanych koncesji na rzecz obcych podmiotów  
gospodarczych:**

Przychód budżetu Państwa ze sprzedaży sektora energetyki –	+ 12,0 mld zł
Wartość majątku elektrowni węgla brunatnego (PAK,PGE)-	- 64,0 mld zł
	-----
<b>Strata</b>	<b>- 52,0 mld zł</b>

Obecny roczny przychód do budżetu państwa odprowadzany przez spółki x 20 lat	ok. - 60,0 mld zł
---	-------------------

Przychód roczny do budżetu państwa po sprzedaży spółek energetycznych x 20 lat	ok. + 18,0 mld zł
	-----
<b>Strata</b>	<b>- 42,0 mld zł</b>

**Straty dla Państwa w sektorze węgla brunatnego (PAK,PGE), wynikające z faktu  
przekazywanych złóż wraz ze sprzedanymi spółkami:**

Obecnie spółki posiadają ok. 1,0 mld ton w użytkowaniu, co stanowi wartość **100,0 mld zł**.  
Wartość złóż udokumentowanych w Polsce, które staną się dostępne dla podmiotów  
zagranicznych po prywatyzacji sektora energetyki, przy jednoczesnym wprowadzeniu nowej  
ustawy Prawo Geologiczne i Górnicze, wynosi **1 400,0 mld zł**

Złoża nieudokumentowane, możliwe do wykorzystania: **140,0 mld ton**, mają wartość **14,0  
bilionów zł**

Straty dla Państwa w wyniku utraty złóż węgla brunatnego :

$$1,4 \text{ bil. zł.} + 14,0 \text{ bil. zł} = 15,4 \text{ biliona zł.}$$

**Straty dla Państwa w wyniku prywatyzacji i wprowadzenia nowej ustawy,  
w sektorze węgla brunatnego:**

$$- (52,0 + 60,0 + 42,0 + 15\,400,0) = \underline{\underline{- 15\,554,0 \text{ mld zł} \approx 15,5 \text{ biliona zł}}}$$

